

Marko in Bernarda Robič

KOCJANOVA DOMAČIJA

Med grabnom potoka Jerman in hudournikom Hladnik se razteza široka in dolga polica. Na zahodnem robu te police leži Kocjanova domačija. Obsega zidano stanovanjsko hišo, hlev, drvarnico in čebelnjak. K domačiji sodita tudi kajža in pajštva.



Kocjanova domačija (foto: Aleksandra Ažman, fototeka GMJ)

Kocjanove senožeti so na drugi strani Srednjega Vrha, na strmem pobočju nad karavlo in v Hudih hlevih. Njihova planina je Stara planina, ki leži za Lepim vrhom.

V Belopeškem urbarju iz leta 1498 je imenovan Kanzian Klebana kot podložnik, ki so mu bili predpisani tlaka in dajatve iz pridelka in zemlje, ki

jo je obdeloval. Na podlagi imena predvidevamo, da gre že za Kocjanovo domačijo Kanzian. Po vsej verjetnosti je že takrat obdeloval polje na srenški ravnici med potokom Jerman in Hladnikom. Poleg tlake in dajatev, ki so bile predpisane vsem podložnikom, je moral Kanzian plačevati za travnik še 12 šilingov več kot ostali v Oparnikovem procesu iz leta 1538 proti belopeškemu oskrbniku. Ime Kanzian se je že spremenilo v Kocijan, in v procesu je nastopal kot Anton Katzian. V pritožbah proti Moškoni (1609–1619) je nastopal Boštjan Kocijan, v kranjskogorskem urbarju (1755–1773) pa je imenovan Urbanus Sima.⁷³ V nesreči v Doliču 1777 sta pod plazom umrla Kocjanov gospodar Lenart Zima in Jurij Zima.⁷⁴ V zemljiški knjigi iz leta 1827 je imenovan Berthl Blenkusch, v knjigi iz leta 1889 pa Josef Robič. Priimek Robič je na Kocjanovi domačiji ostal vse do današnjega časa.

Srednjevrška ravnica leži okoli 300 metrov nad dolino. Teren je pod vrhom zelo strm, zaradi česar je vas slabo dostopna. Iz tega razloga so ljudje tu živeli mirno in brez velikih pretresov, a kljub temu se je včasih zgodilo kaj posebnega. Med take posebne dogodke lahko štejemo delitev Kocjanovega polja in ustanovitev Vahove domačije. V kranjskogorskem urbarju iz leta 1755–1773 je kot gospodar vpisan Gregor Lach.⁷⁵ Na podlagi teh podatkov lahko sklepamo, da je do

⁷³ Hlebanja, Hlebanjev rod skozi stoletja: v Srednjem Vrhu, Ljubljana, 2006, str. 38.

⁷⁴ Hlebanja, Hlebanjev rod skozi stoletja: v Srednjem Vrhu, Ljubljana, 2006, str. 54.

⁷⁵ Hlebanja, Hlebanjev rod skozi stoletja: v Srednjem Vrhu, Ljubljana, 2006, str. 33.

delitve polja in zidave Vahove hiše prišlo v začetku 18. stoletja.

Leta 1891 se je rodil Franc Robič starejši, ki je imel pet sestra in brata. Neža, poročena Šaupah, je kupila hišo na klanecu v Srednjem Vrhu, Jera, poročena Košir, je živela v Kranjski Gori, Mina, Helena (Lenka) in Ana so ostale neporočene in živele doma. Tudi brat Jože je bil neporočen in je živel doma.



V tistih časih so ljudje živeli in se gibali bolj v krogu svoje družine, zato ni bilo veliko priložnosti za spoznavanje življenjskega partnerja. Tako se je na primer zgodilo, da so bili v družini Franca Kocjana v začetku 20. stoletja od sedmih otrok tri ženske in en moški neporočeni. Pomagali so pri kmečkih opravilih doma in pri sosedih. Gospodar naslednjega rodu je postal sin Franc, ki se je poročil s Heleno Mertelj. Imela sta deset otrok: Franca, Kristjana, Ivano, Frido, Heleno, Vido, Joža, Štefanijo, Alojzijo in Marijo.



Kocjanova družina leta 1930, sedijo z leve: mama Lenka, oče Franc, ledi neznana; stojita levo Alojzija, desno Štefka, v sredini Franc (dedič domačije); v naročju levo Minca, desno Kristijan. (hišni arhiv Kocjanove domačije)



Kocjanova družina z enajstim otroki leta 1945 (hišni arhiv Kocjanove domačije)

Vojno vihro so srečno preživeli, vendar je bila po vojni leta 1949 družina izseljena v Kočevje, od koder se je vrnila 1951. Očetu Francu so z leti začele pešati moči, sin Franc pa je dozorel za naslednika in novega gospodarja ter se leta 1964 poročil z Ljudmilo, rojeno Selšek, z Mirne na Dolenjskem. To je začetek novega rodu. V zakonu sta se jima rodila dva sinova, leta 1967 sin Anton in dve leti pozneje še sin Marko. Preživljali so se izključno s kmetijstvom. Pridelovali so žita, redili govedo in ovce, strme senožeti pa kosili za krmo. Pozimi so se ukvarjali z gozdarstvom.

Sin Anton se je leta 1995 poročil z Ireno Rome in si družino ustvaril v Hrastniku. V zakonu sta se mu rodila sinova Peter in Jure.



Sin Marko se je poročil z Bernardo Kralj iz Domžal in si družino ustvaril na domačiji. V zakonu sta se jima rodila dva sinova, Dominik leta 1991 in Gregor tri leta pozneje. Dominik živi na domačiji v Srednjem Vrhu, Gregor pa je študent strojništva in se domov vrača le ob koncu tedna.

Leta 1991 so začeli obnavljati domačijo vse do današnje podobe. Danes tu živijo mama Ljudmila ter gospodar Marko z ženo Bernardo in sinovoma. Marko je kmetijo prevzel po smrti gospodarja Franca leta 2011. Družina se še vedno ukvarja s kmetijstvom, reje govedo in ovac ter gozdarstvom.

Obdelujejo 14 hektarov zemljišč, od tega 7 hektarov v Gozdu - Martuljku in 7 hektarov v Srednjem Vrhu. Marko gospodari na kmetiji, žena Bernarda pa poleg dela na kmetiji hodi še v redno službo. Za lažje obdelovanje zemlje imajo kmetijske stroje, strme senožeti pa še vedno obdelujejo ročno. Dela na kmetiji nikoli ne zmanjka, a kljub temu najdejo čas za druženje s sosedi.

Poletni dan na Kocjanovi kmetiji se začne ob peti uri zjutraj, ko gospodar odhiti v hlev, kjer odkida gnoj in nakrmi živino. Medtem mama Ljudmila pomolze krave. Sprva je bil Marko še zaposlen, tako da sta se z ženo Bernardo vračala iz službe domov okoli 15. ure, ko je mama Ljudmila imela že skuhamo kosilo. Potem je gospodar šel kosit in obračat seno do večera, žena pa plet njivo in opravljat druga gospodinjstva dela, pri čemer sta ji pomagala sinova, danes že oba zaposlena. Zvečer morajo še enkrat v hlev pomolsti krave. Vsak drugi dan pa mleko odpeljejo v zbiralnico Gozd - Martuljek. Danes gospodar Marko zaradi preobilice dela na kmetiji ne hodi več v službo. Tradicija je bila, da so vsako leto po 15. maju gnali ovce na pašo na planino Grajščo, kjer so ostale do pozne jeseni oziroma do prvega snega. Zadnjih nekaj let se ovce zaradi prisotnosti medveda na planini pasejo doma okoli hiše. Govejo živino pa še vedno po 15. maju ženejo na pašo na planino. Najprej v Robe nad Kranjsko Goro, v začetku julija pa na planino Grajščo, kjer ostanejo do sredine septembra.

Seno v dolini pokosijo s kosilnico, med sušenjem obračajo z obračalnikom, zgrabijo z zgrabljalkom

in naložijo z nakladalko. Delo poteka strojno, a je kljub temu naporno in utrujajoče. Parcele v dolini so večinoma v najemu, saj jih lastniki ne obdelujejo.

Posebno opravilo je spravilo sena iz senožeti, kar traja več dni. Prvi dan se gospodar odpelje s traktorjem in vozom, naloženim s kosilnico in grabljami, do senožeti in začne kositi. Naslednji dan odidejo na senožeti še ostali, da seno obračajo in pograbijo. Na veliki strmini ga naložijo na vejo, ki sama drsi ali pa jo je treba povleči do mesta, kjer seno preložijo na dva vozova. Doma seno potem preložijo na skedenj. Kolikor prvi dan pokosi, toliko drugi dan posuši in nato odpelje domov z vozom.

Vizija in želja sedanjega gospodarja Marka sta, da bi se lahko preživljali le s kmetijstvom. Le tako bi način dela in življenja šel naprej iz roda v rod. Želi si, da bi eden od sinov z veseljem prevzel delo gospodarja.



*Vahove senožeti
(hišni arhiv Vahove domačije)*